

TRẢ BÀI VIẾT SỐ 5

(*I tiết*)

I – MỤC TIÊU CẦN ĐẠT

Giúp HS :

– Nắm được cách viết bài văn nghị luận về một vấn đề thuộc tác phẩm văn xuôi hoặc kịch ; biết vận dụng các kiến thức văn học vào bài viết ; nắm được đặc điểm và yêu cầu của đề văn trong *Bài viết số 5*.

– Biết cách phân tích một đề văn ; biết vận dụng các kiến thức về luận điểm, lập luận và các thao tác lập luận đã học vào việc viết bài ; nhận ra được những chỗ mạnh, chỗ yếu khi viết loại bài này và có hướng sửa chữa, khắc phục những lỗi trong bài viết của mình.

II – NHỮNG ĐIỂM CẦN LUU Ý

Xem lại nội dung, yêu cầu và cách thức tiến hành tiết học này đã nêu ở các tiết trả bài trước và chú ý thêm các điểm sau.

1. Về nội dung

Đây là bài kiểm tra đầu Học kì II nên phạm vi tư liệu cho bài viết này chủ yếu là các tác phẩm văn xuôi giai đoạn 1930 - 1945 đã học ở Học kì I. GV lưu ý HS cần nắm vững nội dung và nghệ thuật của các tác phẩm văn xuôi và kịch đã học để vận dụng một cách sáng tạo vào bài viết.

Các đề văn trong SGK (của bài viết này) gắn với các tác phẩm văn học đang học như : *Hai đứa trẻ* (Thạch Lam), *Chữ người tù tù* (Nguyễn Tuân), *Nghệ thuật băm thịt gà* (trích phóng sự *Việc làng* – Ngô Tất Tố), *Đời thừa* (Nam Cao), *Tinh thần thể dục* (Nguyễn Công Hoan), *Vĩnh biệt Cửu Trùng Dài* (trích kịch *Vũ Như Tô* – Nguyễn Huy Tưởng),...

Xem xét đề văn được lựa chọn làm trong *Bài viết số 5* (Đó là đề văn nào ? Có phải một trong các đề của SGK không ?). Trọng tâm của đề văn này là gì ? Lưu ý HS liên hệ với các kỹ năng xác định luận điểm, phương pháp lập luận và vận dụng các thao tác *diễn dịch, quy nạp, giải thích, chứng minh, so sánh, phân tích* và kỹ năng *bố cục* bài văn nghị luận đã học để đối chiếu với bài viết của mình.

Cần chú ý hơn tới tính sáng tạo, ưu tiên cho những suy nghĩ độc đáo, những lập luận chặt chẽ, rõ ràng, mạch lạc, giàu sức thuyết phục,... biết lật đi lật lại vấn đề ; xác định các luận điểm, luận cứ phải rõ ràng, phù hợp,... ; cần tránh lén giọng tán dương sáo rỗng,... Phân tích và xác định những lỗi cần khắc phục nhất ở bài viết này là những lỗi nào ? Chú ý hơn tới các lỗi về luận điểm (không có luận điểm, luận điểm không rõ, thiếu căn cứ ; luận điểm không chính xác) và lỗi về bố cục của bài viết (không đủ ba phần lớn, các ý lộn xộn,...).

2. Về phương pháp

GV nên dành một số thời gian phân tích qua các đề đã nêu ở SGK (đã phân tích trong SGV) để HS cùng đối chiếu, so sánh, rút kinh nghiệm. Thời gian chủ yếu dành cho việc phân tích đề văn được viết ; xác định rõ yêu cầu về kỹ năng ở bài viết này ; phân tích trao đổi về những lỗi mà HS mắc phải nhiều nhất trong bài viết. Cũng như các bài viết khác, GV có thể tự ra đề văn cho bài kiểm tra này, nhưng chú ý yêu cầu, tính chất và phạm vi tư liệu

(các tác phẩm văn xuôi giai đoạn 1930 - 1945) như đã nêu trong mục 1, phần II *Những điểm cần lưu ý*.

III – TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Phần mở đầu

GV nêu yêu cầu và nhiệm vụ của tiết học.

2. Phần nội dung chính

a) Nêu lại đề văn đã làm trên lớp và tổ chức cho HS tìm hiểu, trả lời các câu hỏi để phân tích đề văn :

- Các yêu cầu cần chú ý ở đề văn (nội dung và hình thức).
- Nội dung chính mà bài viết cần tập trung làm nổi bật là vấn đề gì ?
- Phạm vi tư liệu đề yêu cầu là gì (Lấy ở đâu ? Trong phạm vi nào ?).
- Bài viết của mình đã đáp ứng được những yêu cầu nào ? Nếu viết lại thì sẽ bổ sung như thế nào ?
- Những lỗi đã mắc phải trong bài viết này ?

b) Yêu cầu HS đối chiếu, so sánh giữa yêu cầu của đề với bài làm cụ thể của mình để thấy được những ưu điểm và hạn chế cần khắc phục :

- Có hiểu đúng vấn đề trọng tâm, kiểu văn bản và các thao tác lập luận cần vận dụng trong bài không ?
 - Đã huy động được những kiến thức văn học sử, kiến thức tác phẩm và tri thức, kinh nghiệm đời sống cần thiết để phục vụ cho bài viết hay chưa ?
 - Những lỗi cơ bản về kỹ năng viết còn mắc phải qua bài làm này là những lỗi nào ? (Về hệ thống ý, diễn đạt, bố cục, trình bày, chữ viết, chính tả, ngữ pháp,...).
 - Trao đổi và tìm ra phương hướng khắc phục các nhược điểm.
- c) GV tổng kết ưu điểm, nhược điểm của bài viết, nhắc nhở những lỗi cần khắc phục và biểu dương các bài viết tốt.

IV – TÀI LIỆU THAM KHẢO

– Đỗ Đức Hiểu, *Phố huyện của Thạch Lam*, trong sách *Thạch Lam – Về tác giả và tác phẩm*, Vũ Tuấn Anh – Lê Dục Tú tuyển chọn và giới thiệu, NXB Giáo dục, 2003.

- Nguyễn Đăng Mạnh, *Lại đọc "Chữ người tù tù"* của Nguyễn Tuân, trong sách *Con đường đi vào thế giới nghệ thuật của nhà văn*, NXB Giáo dục, 1996.
- Vũ Ngọc Phan, "Việc làng" của Ngô Tất Tố, trong sách *Ngô Tất Tố – Về tác gia và tác phẩm*, Mai Hương – Tôn Phương Lan tuyển chọn và giới thiệu, NXB Giáo dục, 2000.
- Nguyễn Hoành Khung, *Dời thừa*, trong sách *Nam Cao – Về tác gia và tác phẩm*, Nguyễn Bích Thu tuyển chọn và giới thiệu, NXB Giáo dục, 1998.
- Lê Thị Đức Hạnh, *Nghệ thuật trào phúng trong truyện ngắn của Nguyễn Công Hoan* – trong sách *Nguyễn Công Hoan – Về tác gia và tác phẩm*, Lê Thị Đức Hạnh tuyển chọn và giới thiệu, NXB Giáo dục, 2003.